

АБ ВЫВУЧЭННІ ІНФАРМАЦЫЙНЫХ ТЭХНАЛОГІЙ НА ФІЛАЛАГІЧНЫХ ФАКУЛЬТЭТАХ

Хазанава К.Л., канд. філал. навук, дацэнт

*Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны
Гомель, Беларусь*

Сучасны стан развіцця інфармацыйных тэхналогій і панаванне камп'ютарных сістэм ва ўсіх сферах грамадскай і асабістай жыццядзейнасці чалавека абумоўлівае выкладанне адпаведных курсаў як вучэбных дысцыплін не толькі на спецыялізаваных тэхнічна-інжынерных факультэтах, але і пры падрыхтоўцы спецыялістаў па такіх аддаленых, на першы погляд, ад інфарматыкі галінах, як гуманітарныя.

У выніку інтэграцыі традыцыйных гуманітарных дысцыплін і інфарматыкі ў канцы ХХ ст. пачалі фарміравацца і плённа развівацца новыя навуковыя галіны. Указаныя тэндэнцыі на абмінулі і сучасную беларускую лінгвістыку. Сучаснае беларускае мовазнаўства паўстае разгалінаванай шматаспектнай лінгвістыкай, якая абапіраецца на ўсе дасягненні мінулага і ўключае ў сябе навуковыя традыцыі розных эпох і пакаленняў. Гэты працэс характарызуецца пашырэннем сувязей лінгвістыкі з іншымі навукамі. Сучаснае мовазнаўства не толькі ўзмацніла старажытныя сувязі з філасофіяй, логікай, псіхалогіяй, але і ўмацавала новыя – з сацыялогіяй, этнаграфіяй, геаграфіяй, кібернетыкай і матэматыкай. Гэта тэндэнцыя прывяла да ўзнікнення новых лінгвістычных дысцыплін: сацыялінгвістыкі, этналінгвістыкі, лінгвагеаграфіі, нейралінгвістыкі і камп'ютарнай лінгвістыкі.

Камп'ютарная лінгвістыка займаецца мадэляваннем інтэлектуальных працэсаў пры стварэнні сістэм штучнага інтэлекту, даследаваннем выкарыстання матэматычных мадэляў для апісання натуральных моў, апрацоўкай натуральных моў для іх фармалізацыі і выкарыстання ў камп'ютарных сістэмах, а таксама стварэннем камп'ютарных слоўнікаў, даведнікаў, перакладчыкаў.

Інфарматызацыя сучаснага жыцця ўплывае на змяненне вучэбнага працэсу выкладання мовы. Хуткая змена тэхналогій,

жыщцёвых і эканамічных умоў існавання сучаснага грамадства абумоўлівае пастаянную патрэбу ўсіх галін вытворчасці ў высокакваліфікаваных кадрах, якія не толькі валодаюць пэўнымі ведамі і навыкамі, але і маюць здольнасці навучаць іншых, а таксама жаданне і ўменне самастойна павышаць кваліфікацыю. Таму і падрыхтоўка сучаснага спецыяліста-філолага абавязкова павінна ўключаць знаёмства і вывучэнне інфармацыйных тэхналогій.

“Навыкі, звязаныя з выкарыстаннем тэхнічных прыстасаванняў, кіраваннем інфармацыяй і працай з камп’ютарам” [1, с. 8] уваходзяць у склад патрабаванняў да акадэмічнай кампетэнцыі (АК-7) спецыяліста спецыяльнасці “Беларуская філалогія” паводле Агульна-адукацыйнага стандарту АСВА 1-21 05 01-2013 [1]. Нездарма ўжо некалькі гадоў запар курс “Інфармацыйныя тэхналогіі ў філалогіі” ўваходзіць у склад абавязковых дысцыплін, прадугледжаных адукацыйным стандартам філалагічных спецыяльнасцей у межах напрамкаў “Літаратурна-рэдакцыйная дзейнасць” і “Камп’ютарнае забеспячэнне”.

Мэта выкладання дысцыпліны “Інфармацыйныя тэхналогіі ў філалогіі” – сістэматызацыя і пашырэнне ведаў студэнтаў у галіне інфармацыйных тэхналогій, фарміраванне інфармацыйнай культуры і разумення студэнтамі магчымасцей выкарыстання камп’ютарных тэхналогій для вырашэння прыкладных задач у філалогіі і ў сферы філалагічнай адукацыі сучаснага інфармацыйнага грамадства.

Вывучэнне курса “Інфармацыйныя тэхналогіі ў філалогіі” з’яўляецца асновай для далейшага вывучэння такіх дысцыплін, як “Уводзіны ў камп’ютарную лінгвістыку”, “Метады аўтаматычнай апрацоўкі тэксту”, “Фармалізацыя мовы ў экспертных сістэмах”, “Вэб-журналістыка”, “Корпусная лінгвістыка”, якія паглыбляюць веды студэнтаў аб выкарыстанні інфармацыйных тэхналогій у мовазнаўстве і літаратурнай рабоце ў мас-медыя і паказваюць магчымасці выкарыстання камп’ютарных тэхналогій у працэсе правядзення лінгвістычных даследаванняў і літаратурнай дзейнасці.

У працэсе вывучэння дысцыпліны “Інфармацыйныя тэхналогіі ў філалогіі” будучыя спецыялісты-філолагі ўдасканальваюць свае веды, уменні і навыкі, набытыя падчас школьнага вывучэння інфарматыкі, а таксама набываюць новыя веды, уменні і навыкі,

накіраваныя на выкарыстанне камп'ютарных тэхналогій пры выкладанні мовы і літаратуры.

Для афармлення дакументацыі і правядзення навуковых даследаванняў будучаму выкладчыку мовы і літаратуры карысна не толькі ўмець працаваць з аперацыйнай сістэмай Windows, але рыхтаваць дакументы ў MS Word. А выкарыстанне тэхналогіі гіперспасылак ў MS Word дапаможа стварыць вучэбны дапаможнік.

Вывучэнне MS Excel і MS Access спатрэбіцца філолагам пры складанні разнастайных аўтаматызаваных баз дадзеных, а ў навуковай дзейнасці дапаможа ствараць частотныя слоўнікі мовы твора або пісьменніка. Візуалізацыі вучэбнага працэсу і нагляднасці заняткаў паспрыяе выкарыстанне на занятках магчымасцей MS Power Point, Paint, Paint.net, Publisher.

Не пашкодзіць у будучай педагагічнай дзейнасці кампетэнтнаму спецыялісту-філолагу XXI ст. веданне такіх аўтаматызаваных сістэм апрацоўкі тэкставай інфармацыі, як праграм Vaal і TextAnalyst, а таксама асяроддзя html-праграмавання, што можна выкарыстаць для падрыхтоўкі электронных вучэбных комплексаў.

Асобная ўвага пры вывучэнні дысцыпліны надаецца прынцыпам работы і магчымасцям машыннага перакладу і выкарыстанню спецыялізаваных корпусаў тэкстаў, якія дапамогуць выкладчыку ў падрыхтоўцы і падборы нагляднага дыдактычнага матэрыялу для заняткаў.

Указаныя веды, уменні і навыкі пачынаюць фарміравацца ў навучэнцаў яшчэ ў школьным курсе інфарматыкі, потым удакладняюцца і паглыбляюцца ў ВНУ, а затым правяраюцца на трываласць падчас вытворчай педагагічнай практыкі студэнтаў-філолагаў у школе. Пераемнасць інфармацыйнай адукацыі спецыялістаў-філолагаў садзейнічае павышэнню якасцю іх падрыхтоўкі і арыентаванню ў свеце сучасных тэхналогій.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Агульна-адукацыйны стандарт вышэйшай адукацыі АСВА 1-21 05 01-2013. Вышэйшая адукацыя. Першая ступень. Спецыяльнасць 1-21 05 01 Беларуская філалогія (па напрамках). – Мінск: Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, 2013.